

ANNO
CHRISTI
1512.

gulationem vocat vates. Hæc itaque tripartita illa vinea est, super vertex montium sita, quam & futuram cecidere oracula, & præsentem evangelia indicavere. Sed jam perierat vinea: nam, ut testis est David, illam aperit silva depopulatus erat, illam tumor philosophiæ vallaverat. Arius primum montem avellere conatus est, qui unitatem * disperxit: Sabellius secundum, qui personas confudit: Photinus tertium, qui partum virginem impura temeritate labefecit. Tres veluti impiissimi gigantes qui gloriæ cupiditate de rerum novarum studio illecti, montes loco movere ausi sunt, ut viam sibi facerent ad cælum oppugnandum rescindendumque. Et erant jam voti compotes: nam quæ ipsi philosophia persuadebant, armis ea recipi principes imperabant. Philosophia nos argumentis urgebat, arma collatis signis oppugnabant. Illa præstigiis, hæc vi fidem evertere conabantur. Illa invertere quæ credebantur, hæc eos qui credebant perdere contendeant. Illa in pietatem & animas, hæc in corpora vitæque serviebant. Quid faceret divina sponsa jamjam peritura quo se verteret? quo confugeret? cuius fidem, cuius opem, cuius auxilium imploraret? Exhorrescebat tempestas, navicula mergebatur. Denique ne multis morer, nulla effugiendi, nulla evadendi inventa via est, nisi Nicæna synodus, ubi Silvestro ad clavum sedenti, & jamjam naufragium facienti, e cælo sese ostendens Deus, *Medica*, inquit, *fidei*, *quare dubitasti?* Ac statim divinis fulminibus & fidei montes restituit, & gigantum temeritatem disiecit: ubi erepta puella experimento didicit, cum quidquam sibi adversi imminere videat, nullum omnino præsidium ad se vel vindicandam efficacius habere, quam synodum, qua sola sit, ut nullæ aquæ ecclesiæ caritatem extinguant, utque divinus spiritus in nostris animis mansionem efficiat, unicus, velut aquarum victor, tempestatumque potens, teste Moysæ, fertur super aquas. Jam vero quod de fide dixi, quæ utique nulla esset, si synodi intuitio non fuisset; idem ferme de temperantia, iustitia, sapientia, ceterisque virtutibus existimari velim. Omnes enim desidiam pro labore, otium pro negotio, voluptatem pro solitudine expetimus. Verum cum animadvertimus, quandoque fore, quod in synodis sit, ut census habeatur, ut morum & vitæ exploretur ratio, ut improbi deprehendantur, judicentur, plestantur; contra probi alliciantur, foveantur, attollantur; incredibiles stimuli appetendæ virtutis injiciantur, ut homines colligant sese, ut meliora deliberent, ut ad vitia relinquenda & ad virtutem capeffendam accendantur, nihilque non honestum, nihil non magnificum moliantur. Illud, illud synodi discerniculum fuit, unde veluti ex equo Trojano tot clarissima ingeniorum lumina emicuerunt. Illa virtutum approbatio, illa detestatio vitiorum, Basilios, Chrysostomos, Damascenos Græciæ, Hieronymos, Ambrosios, Augustinos, Gregorios Italiam peperit: qui cum magna similibus verba bone Deus, quos libros, quæ scripta, quæ monumenta, quod doctrinarum, quod disciplinarum, quod divini vel auri vel argenti genus in Christianum ærarium non congesse-
runt? Rem prætereo nū tempus obstitit, minime prætereundam, de ecclesiæ rectoribus, de pastoribus populorum, in quibus quidem universa rei Christianæ sita est & summa & salus. Ut enim inferior hic mundus

A celi tum motu, tum lumine regitur; ita Christianæ gentes a rectoribus suis, velut a cælestibus pastoribus gubernantur: qui, si boni futuri sunt, necesse est ut & homine disciplinarum fulgentes, alios doceant, & motum sanctarum actionum exercentes, quæ docuerint, ipsi in primis & maxime agendo præstant. Hæc duo illa sunt, quæ & docuit pastorum princeps Christus, & cum lucernas ardentes gestare ad clare instituendum, & ad sancte agendum præcinctos esse iussit, simul ipse mirifice exercuit, cum & lux mundi, & divini Patris sapientia fuerit, & sanctus sanctorum appellatus sit, quod probos omnes vitæ sanctimonia antecesserit: atque eas ob res, Ego, inquit, *sum pater bonus*. Quod vero ob utrumque bonum se dixit testatur evangelista, qui capisse eum scribit tum facere, tum docere. Quin & duodecim illi duces, qui super omnem terram constituti sunt principes, Spiritus afflati numine, completique, ita utramque cæli viam sunt affecti, ut etiam cæli appellationem promeruerint, ut vulgatissimum jactatur oraculum: *Cæli narrans gloriam Dei*. Quo monemur, eorum rectorum celebrandam esse gloriam, qui cæli tum lucem sapientia, tum conversiones sanctimonia imitati consecutique sint. Hujus itaque rei, quæ omnium longe maxima est, quanta cura synodis fuerit, historia memorat. Nam qui præstanti doctrinæ sanctum vitæ institutum adjuverint, a synodorum patribus et universo terrarum orbe conquisti, erecti, exornatique sunt, summa cum eligentium laude, ecclesiarum fructu, commodo, lætitia, plausu populorum. Quid illud omnium gravissimum ac periculosissimum loquar, quod nemo tempestate nostra non deplorat? injurias principum dico, legionum insolentiam, armatorum minas. Quid enim miserius vel audiri vel cogitari potest, quam ut cæli terrarumque regina ecclesiæ aut vi servire, aut manus dare, aut grassantium tela pertimescere cogatur? Quæ quidem pestis adeo serpit hoc tempore, adeo insurgit, adeo invaleuit, ut omnis illa ecclesiæ auctoritas, atque a Deo tradita libertas, eversa, prodigata & plane extincta esse videatur. Quamobrem cave, Juli secunde pontifex maxime, cave credas ullum mortaliū quidquam melius salubriusve cogitasse unquam, quam ipse, Spiritu sancto monente, cogitaveris in synodo instituenda, cuius quidem nulli reges, nulli principes possunt vel decreta contemnere, vel jussa negligere, vel auctoritatem detrectare. Si qui enim forte pontificem ipsum per se incertum parvipendere ausi sunt, synodi auctoritate, principumque & nationum consensu ac studiis instructum metueret ac veteri consueverunt. Nam si synodorum res gestas repetamus, nihil illis potentius, nihil majus, nihil munius esse intelligemus. Synodo namque in Joannem Hispanum & Alphonsum Lusitanum, Radulphum imperatorem designat Gregorius X. Synodo Martinus IV. in Petrum Aragonensem animadvertit. Synodo VIII. Bonifacius in Philippum regem decernit. Synodo & olim Gregorius alter, & patrum memoria Eugenius Græcam ecclesiam Latinis conjungit. Synodo in Fridericum imperatorem agit & IV. Innocentius, & Gregorius VIII. Quin in hac eadem æde omnium princeps, & quæ vincere semper hostes solita est, vinci nunquam, non nisi synodo & II. Innocentius adversarios dejecit, & III. Alexander Victorem sociosque superavit: & III. In-

ANNO
CHRISTI
1512.

Lec. 11.

M. 1.
Vol. 40.

Vol. 18.

M. 14.

E

no.

ANNO
CHRISTI
1512.ANNO
CHRISTI
1512.

necessarius Othonem imperio submovit, & Mar-
tium V. hostilia tyrannorum arma dissipavit.
Et ne omnia persequar, quidquid laude, quid-
quid gloria dignum a Melchiodis urate in ec-
clesia gestum est, aut ad hostem arcedum,
aut ad rempublicam componendam, id omne
ad synodis originem sumpsit, & proinde syno-
dia referendum acceptum est. Quid enim aliud
sancta synodus est nisi malorum metus, probor-
um spes, errorum ejectio, leges & restitutio
virtutum, qua demonum fallacia vincitur,
sensus illecebre auferuntur, ratio amissam ar-
cem recipit, terris e caelo iustitia restituitur?
Redit siquidem ad mortales Deus. Nam si di-
xerat: *Ubi duo vel tres meo nomine conveniunt*,
ad eos venio, interque eos sum: quanta hac li-
bentius se conferret, quo non duo tantum, vel
tres, sed tot ecclesiarum capita proficiscuntur? Nam
si angelos Joannes appellat ecclesiarum pasto-
res, quid est quod vel votis petere, vel preci-
bus a Deo consequi non possit tanta simul fre-
quentia angelorum? Hic Eva ab exilio revoca-
tur, hic serpentis caput talo premitur puella
sanctioris: Abraham educitur e Chaldaeorum
terris, Agar ancilla obtemperat dominæ: for-
dit cum Deo rursus fertur, animorum circumi-
cisio introducit. Hic scalam figens patriar-
charum pater in celum aditam pandit, Deo
jungitur in palatris ludo, & a videndo Deo
accipit nomen. Hic populi velut in solitudine
fame oppressi, divinitus suppetias impetrant,
celi angelorumque panem recipiunt, & seavi-
tate velantur celestium epularum. Hic cum
hominum pectora tanquam laxa evaserint,
Mosis virga percussa, aquarum fontes effun-
dunt. Hic thesaurus in agro abditus effodi-
tur, margarita emittitur, lampades accendun-
tur, semen in bonam fertur terram, linapis
granum surgit in arborem, & feraci olea
oleaster inseritur. O beata itaque illa tempo-
ra, quæ synodos susceperunt! hæc stulta, si
non agnoverint: misera, si non admiserint.
Et quoniam vetera synodorum commoda stri-
ctim attigimus, nunc quam brevissime nostra
delibemus. Appello ergo te, Julii II. ponti-
fex maxime, summus ille te appellat Deus,
qui suam te gerere in terris vicem voluit, qui
e tanto jam pridem senatu te unum delegit
qui nonum usque in annum ecclesiarum sum te
sponsam defendit, qui & bonam cogitando
mentem, & magnam agendo facultatem do-
dit, quantam nulli majorum unquam præsti-
tit; ut scilicet prædones abigeres, vias per-
gares, seditiones tolleres, domini templum om-
nium quæ usquam visa sunt, magnificentissi-
mum excitates: militum, quod nemo antehac
potuit, ecclesiarum arma magnis regibus metuen-
da faceres, ut denique imperium propagares,
ut Ariminum, Faventiam, Ravennam, &
permulta recuperares. Quæ etsi eripere tibi ho-
stis potest, quia tamen primus pontificum hæc
omnia gesseris, efficere non potest. Magnor-
um enim principum virtus non ex casu aut ex
evento, sed ex consiliis actionibusque censenda
est. Nunc rebus gestis hæc duo deerant, ut
synodum vocares, & communi Christianorum
hosti bellum indiceres, & quæ ab initio sem-
per cogitasti, spondidisti, decrevisti. Jam
Deo, jam Christiano gregi, jam tuæ præstes
tum pietati, tum fidei. Ac scias, te bonos
omnes in magnam spem erexisse, quippe qui
bellorum & malorum temporum injuria ad hæc
differenda coacti quidem fueris, ad negligen-

Conc. General. Tom. XXXII.

da vero & deferenda non minis, non telis, non
cladibus adduci poteris: quoniam animus ea
constantia firmaveris, ut si fluctus, hæc æque
quamquam multas firmam tamen caritatem tuam
extinguere non poterint. Ille itaque idem
Deus, qui præter hæc omnia quæ ad animum
excitandum enumeravi, immortalia beneficia,
his superioribus annis tum Bononiæ, tum Ro-
mæ, cum etiam intra urbes tuas extinctas ha-
bereris, in vitam revocavit, & ad hæc maxi-
ma opera gerenda reservavit, ut & ipse Deus
extincto pontifici manifestissimo miraculo, &
pontifex extinctæ ecclesiarum sanctissima synodo
vitam restitueret, atque una cum reviviscere
pontifice etiam ecclesiarum moribus revivisceret.
Ille, inquam, Deus peti mandataque, ut
duo illa animo volutes, oves, peragas, &
quemadmodum propheta jubet, destruas, e-
vellas, eruas errores, luxum, vitia: insti-
tutas, ædifices, plantes moderationem, virtu-
tem, sanctimoniam. Ad hæc vero agenda, cum
alia permulta, tum principis exercitus
amissus excitare nos debet: quod equidem pu-
tem divina providentia factum, quo armis ec-
clesiarum alienis freti cederemus, ut ad nostra re-
deantes, victores evaderemus. Nostra autem
arma sunt pietas, religio, probitas, suppli-
cationes, vota, lorica fidei, atque arma lu-
cis, ut apostoli verbis utar. Ad quæ si syno-
di opera redibimus, ut armis non nostris in-
feriores aliquo hoste sumus, ita nostris erimus
omni hoste superiores. Veniet, queso, in
mentem Mosis bellum, quod adversus Amalec
regem gessit. Videbis populum Deo carum,
gladiis fidemtem, vinci semper: contra, sem-
per vincere precibus supplicentem. Josue exer-
citus in prælium ducebat, Aaron sacerdos
cum Har ac Mose montem ascendebant. Illi
armato corpore ferebantur in hostem, hi Deum
purgato animo precabantur: illi ensibus, hi
votis agebant: illi ferro, hi pietate pugna-
bant. Vidimus utraque arma, militie scilicet
ac religionis. Sed jam quæ nostra sunt,
Deo rem ostendentes, cognoscamus. Dum
Moyse, inquit, manus attollebat, post
vincebat exercitus: dum manus remittebat,
exercitus inclinabat. Ac ne casu id factum
suspiciamus, in calce sermonis illius scribitur,
adversus Amalec, hoc est in ecclesiarum hostem,
Dei manum ac bellum esse in generatione &
generationem. Quibus quidem verbis monet
Deus, utramque generationem atque utram-
que ecclesiarum & Mosis & Christi, militie ar-
mis vinci, pietatis studio vincere: superari
telis decertando, sacra faciendo superare.
Freta initio suis armis ecclesia Africam cepit,
Europam obtinuit, Asiam occupavit, non
bello, non ferro, sed religionis actionibus &
sanctitatis opinione per universum orbem Chri-
stiana signa circumtulit. At ubi sponsa quæ
tunc undique vocabatur, accersabatur, espe-
tebatur in vestitu deaurato, aureum paloda-
mentum ardentis spiritus ferreis Ajacis insa-
ni armis commutavit, imperiam, duode-
cim ducum partem sanguine, amisit, Asiam
& Jerusalem perdidit, Africam Egyptumque
relinquere coacta est, Europæ cum Byzanti-
no imperio & Græcia, bonam eripi sibi par-
tem vidit. Vox Dei est, dicentis, lassus
Mosis manibus, votis, precibusque cessanti-
bus, Josue vinci, vincere Amalec: ita &
nos vidimus, cum religio vota ferro commu-
tavit, toto fere orbe pulsam, ejectam, ex-

Ff

plo-

* spoliata
intellegit
dum latine
loqui vult.

Eand. 17.

ANNO
CHRISTI
1512.

ploſam eccleſiam, aucto in immenſum Ma-
mete, qui, niſi ferro relicto, ruſum in pie-
tatis ſinum ad aras & Dei pulvinaria redea-
mus, creſcet in dies magis, ſubiget imperio
omnia, orbem univerſum noſtra impietatis ul-
tor impiſſimus occupabit. Video, video,
niſi vel hoc concilio, vel alia ratione no-
ſtris moribus modum imponamus, niſi no-
ſtram humanarum rerum cupiditatem, malo-
rum ſontem, cedere divinarum amori com-
pellamus actum de republica eſſe Chriſtiana,
actum de religione, actum etiam de iis ipſis
opibus, quas patres divino cultu aucto pepe-
rere, nos contra, neglecto, amiſſuri ſumus.
Ez enim ita ex extrema pauperie pervenere ad
ſummum, ut non ita multo poſt interituz
eſſe videantur: ac niſi receptui canamus, niſi
rationibus noſtris conſulamur, inſula illa di-
tiſſima, cujus ad ornanda ſacerdotis tempo-
ra uſus fuit, vix ad operienda invenitur.
Audite divinas voces undique ſonantes, un-
dique ſynodum, pacem, ſancſtam illam ex-
peditionem eſſaſtigantes. Quando enim vita
noſtra mollior? quando ambitio petulantior?
quando cupiditas inflammator? quando pec-
candi licentia impudentior? quando audacia
adverſus pietatem loquendi, diſputandi,
ſcribendi, aut frequentior, aut ſecurior
fuit? Quando in populis rerum ſacrarum,
quando ſacramentorum, quando & clavium &
ſancſtorum præceptorum non modo negligen-
tia, ſed & contemptus major? Quando aper-
tius religio & fides noſtra ludibrio vel tenui
plebecule fuit? Quando, proh dolor, ſchiſ-
ma in eccleſia peſnicioſius? quando bellum
periculofius? quando hoſtis potentior? quan-
do exercitus truculentior? quando obiter
monſtra, portenta, prodigia tum cæli mi-
nitrantur, tum terræ expaveſcentis, aut cre-
briora, aut horribiliora apparuere? Quan-
do (heu fietus me impedit) cædes, quando
clades, aut poſt Brixiana, vel poſtea Raven-
nate creventior? quando, inquam, ullus in-
ter inſauſtos dies, quam ſancſtiſſima illa re-
ſurgentiſ Chriſti lux, aut luſcuior, aut
calamitoſior illuxit? Quæ quidem omnia,
niſi ferrei ſimus, quidnam aliud, quam cæ-
litus miſſæ voces ſunt? Voces namque Dei,
ut Proculus ait, facta ſunt, de quo uno
aiunt oracula, quod, *Dixit & facta ſunt*.
Et in arcanis Hebræorum legimus, decem
dictis quæ in Genefi leguntur, orbem uni-
verſum eſſe conditum. Voces igitur ſunt,
quæ fieri cernimus, voces monentis Dei ac
præcipientis ut ſynodum habeas, ut eccle-
ſiam emendes, ut utriuſque hominis bellum
tollas, ut ſponſæ tuæ undique laceſſitæ pa-
cem utramque reſtituas, ut gladios avertas
urbis & Italiæ jugulis imminentes, ut no-
ſtram ſienes vivendi licentiam, eccleſiæ vil-
cera majoribus vulneribus ferientem. Non
enim multi reſert, quantum agri poſſidea-
mus, ſed quam juſti, quam pii, quam di-
vinarum rerum ſtudioſi ſimus: ut denique
poſt tot mala, tot incommoda, tot cala-
mitates, principem Chriſtum audias, Petro
poſteritque ſynodum oſtendentem, ut unicam
omnium malorum medicinam, ſingularem pe-
riſitantis naviculæ portum, ſolam reipubli-
cæ confirmandæ rationem. Tu inquit, Pe-
tre, aliquando converſus, confirma fratres tuos.
Audis Petre? audis Paule? Auditis auguſtiſ-
ſima ſemper capita, tutela ac præſidium ur-

Hic 121.

Genef. 1.

Luc. 22.

bis Romæ? Auditis, in quem malorum cu-
mulum eccleſia veſtro fundata ſanguine de-
ducta ſit? Videtis acies utrimque proſtigatas,
videtis cædes? videtis clades? videtis cam-
pos occiſorum acervis opertos? Videtis ter-
ram hoc anno plus cruoris hauſiſſe, quam
pluviz; minus imbrium bibiſſe quam ſangu-
nis? Videtis tantum occubiſſe Chriſtiani ro-
boris, quantum fuerat ad fidei hoſtem de-
bellandum ſatis? nihil nobis niſi exitium,
nihil niſi interitum ſupereſſe? Ferte opem,
juvate, ſuccurrite, & quam de Judæorum
& tyrannorum faucibus eruiſtis eccleſiam, nunc
domeliſicis cladibus occumbentem erigite.
Orat populus, viri, feminæque, omnis
ætas, omnis ſexu, omnis orbis: rogant
patres, obſecrat ſenatus, obteſtatur ipſe do-
nique ſupplex pontifex, ut ſe, ut eccleſiam,
ut urbem Romam, hæc templa, hæc aras,
hæc ſacra, hæc veſtra ipſorum capita ſerve-
tis, ac ſynodum Lateranenſem, hodie ante
ora veſtra a Julio II. pontifice maximo indi-
ctam, (quod ſauſtum, felix fortunatum-
que ſit nobis, eccleſiæ veſtræ, totique rei-
publicæ Chriſtianæ) in orbis terræ certifi-
ſſimam ſalutem ſancti Spiritus numine firmetis;
curetiſque & pacari Chriſtianos principes, &
in publicum Chriſti hoſtem Mahumetem no-
ſtrorum regum arma converti, atque his ſu-
ſtibus, his tempeſtatibus, his aquis, non
modo non extingui eccleſiæ caritatem, ſed
almæ crucis meritis, & divini ſpiritus du-
ctu, quibus junctim hodie ſacra ſunt, abſi-
potius ab omnibus conceptis maculis, &
in antiquum ſplendorem munditiæque re-
ſtitui.

Dixi.

Habita ſuit oratio in æde Lateranenſi quin-
to Nonas Maias 1512.

S E S S I O I.

DIE Lunæ decima menſis Maii, anno, **SESSIO I.**
indictione & pontificatu, de quibus ſu-
pra, congregata ſuit ſacra & univerſalis ſy-
nodus in baſilica Lateranenſi, præſidente præ-
fato ſancſtiſſimo domino noſtro Julio, cele-
brata miſſa de Spiritu ſancto per reverendiſ-
ſimum in Chriſto patrem dominum Dominicum
epiſcopum Portuenſem, cardinalem Grima-
num, ſen ſancti Marci vulgariter nuncupa-
tum: habitus ſermo per reverendum patrem
dominum Bernardinum archiepiſcopum Spala-
tenſem. Interfuere infra ſcripti reverendiſſimi
domini cardinales, patriarchæ, archiepiſcopi,
epiſcopi, abbates, magiſtri generales ordi-
num, oratores principum, & alii illuſtriſſimi
domini, videlicet:

Episcopi cardinales.

Reverendiſſimus dominus Raphael Orienſis.
Reverendiſſimus dominus Dominicus Por-
tuenſis.
Reverendiſſimus dominus Jacobus Albanen-
ſis.
Reverendiſſimus dominus Marcus Præneſti-
nus.

Pres-